

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Elek Artúr

Cím:

Ferenczy Károly

Forrás:

Újság

Bsr

(Hely)

1942 III. 18

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Old

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Ferenczy Károly

Idő

1942

Személy

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Ferenczy Károly

Halála huszonötödik évfordulóján

Huszonöt éve, hogy a Szépművészeti Múzeum nagy földszinti csarnokában, örökzöldek és lángoló gyertyák gyászünnepi környezetében elbucsuztunk Ferenczy Károlytól. Mindössze ötvenöt éves volt — a művészettörténelem tapasztalatai szerint abban a korban, amelyben legteljesebben tudja kifejteni magából minden képességét az igazi tehetség — elvitte magával mindazt, amivel a jövőre készült: terveket, elgondolásokat, hosszú esztendőök tépelődd és cselekvő munkájának betakarításra érett gyümölcseit. Még java alkotóerejében volt, amikor alattomos baja, amelynek akkoriban még kevésbbé ismerték az orvosságát, mint mai nap, elfogyasztotta vérért és életét.

A magyar művészetnek is nagy vérvesztése volt korai elfogyása. Olyan helyet töltött be benne, amelyben senki sem helyettesíthette, még kevésbbé pótolhatta. Halála idején még élt és dolgozgatott az öreg Szinyei Merse Pál és teljes erejében virágzott az a nagy nemzedék, amelynek Ferenczy kimagasló tagja volt: Thorma János, a nagybányai hajtárs, Iványi-Grünwald Béla és Csók István, akikkel együtt járta Páris, Rippl-Rónai József, Réti István, Vaszary János

még mind alkotók voltak. Ferenczy helye mégis betöltetlen maradt. Olyan egyéniség volt, amilyent ritka korszakok termelnek és éppen ezért pótolhatatlanok és felejthetetlenek.

Huszonöt évvel ezelőtt még aránylag kevesen voltak azok, akik művészetét és annak jelentőségét igazán megértették. Nem volt tetszetőségre törekvő festő. Az igazságot kereste emberben és tájban. Az igazságot, vagyis a természetességet, a hivalkodás nélkül való egyszerűséget. Szigorú bírāja volt önmagának, annyira szigorú, hogy amit művészeti elveivel meg nem egyezően érzett, azt elnyomta magában. Elnyomta az eredendő lírikust, a halk és gyengéd érzelmességű költőt is. Szentendrei korszakának megindító alkotásaitól később messze eltávolozott. Nagybánya büvös tája felrázta benne az álmadozó lelket s olyan óráinak köszönhetjük azt a két remekművét, amelyeknek egyike a „Három királyok“ erdei büvölete volt, a másik „Ábrahám feláldozása“-nak álomszerű révülete.

Az álomállapot helyett egyre inkább az éber valóság megérezkítésére törekedett s a napfényt kereste, a tárgyakat megkeményítő napfényt. Férfitas egyénisége otthon érezte magát ebben a feladatkörben és a remekművek sorát alkotta meg benne. Nagyszabású lélek érzik minden munkájában.

Nagy művész volt, de ezt csak sokára ismerte el kora. A halála

óta elmúlt negyedszázad azonban sok mindent jóvá tett abból, amit kortársai vétettek megbecsülése ellen. Az a két nagyarányú kiállítás, amelyen Petrovics Elek Ferenczy teljes élete művét a közönség elé vitte, revelációként hatott a kétkedőkre és tájékozatlanokra. Huszonöt évvel halála után kilajlesedett az azóta megnöttekkel a mester közönsége, azoknak sora, akik Ferenczy Károlyban a magyar művészet egyik nagyságát tisztelik.

Akiknek megadatott, hogy életében találkozzanak véle, azok becses élményként őrzik arisztokratikus lényének, minden kicsiséget megvető, az érvényesülés helyzetét kerülő egyéniségének emlékét. Nagy művész és magasrendű ember volt. Halálának évfordulója arra való figyelmeztetés, hogy mindenki, akinek a magyar művészet ügye szent dolog, megemelje kalapját emléke előtt.

Elek Artúr

9086